

IAN FLEMING
LIVE AND
LET DIE

Vertaling Coby de Groot-van Noord

HarperCollins

Voor het papieren boek is papier gebruikt dat onafhankelijk is gecertificeerd door FSC® om verantwoord bosbeheer te waarborgen.
Kijk voor meer informatie op www.harpercollins.co.uk/green.

HarperCollins is een imprint van Uitgeverij HarperCollins Holland, Amsterdam.

Copyright © 1954 Ian Fleming Publications Limited
Oorspronkelijke titel: *Live and Let Die*
Copyright Nederlandse vertaling: © 2022 A.W. Bruna Uitgevers, Amsterdam
Copyright deze uitgave: © 2022 HarperCollins Holland
Vertaling: Coby de Groot-van Noord
Omslagontwerp: Head Design
Bewerking: Pinta Grafische Producties
Omslagbeeld: © Getty Images
Zetwerk: Mat-Zet B.V., Huizen
Druk: CPI Books GmbH, Germany, met gebruik van 100% groene stroom

ISBN 978 94 027 1136 3
ISBN 978 94 027 6687 5 (e-book)
NUR 305
Eerste druk in deze editie oktober 2022

First Published in Great Britain by Jonathan Cape in 1954.
James Bond and 007 are registered trademarks of Danjaq LLC, used under licence by Ian Fleming Publications Ltd.
Ian Fleming has asserted his right under the Copyright, Design and Patents Act 1988 to be identified as the author of this work.

HarperCollins Holland is een divisie van Harlequin Enterprises ULC.
* en ™ zijn handelsmerken die eigendom zijn van en gebruikt worden door de eigenaar van het handelsmerk en/of de licentienemer. Handelsmerken met * zijn geregistreerd bij het United States Patent & Trademark Office en/of in andere landen.

www.harpercollins.nl

Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, internet of op welke andere wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Het e-book is beveiligd met zichtbare en onzichtbare watermerken en mag niet worden gekopieerd en/of verspreid.

Alle in dit verhaal voorkomende personen zijn ontleend aan de fantasie van de schrijver. Elke gelijkenis met bestaande personen berust op toeval.

1 DE RODE LOPER

In het leven van een geheim agent komen ogenblikken van grote luxe voor. Er zijn opdrachten waarbij van hem verlangd wordt dat hij de rol van een zeer rijk man speelt; gelegenheden waarbij hij zijn toevlucht neemt tot een goed leven om de herinnering aan het gevaar en de schaduw van de dood uit te wissen; en tijden dat hij, zoals in dit geval, te gast is op het grondgebied van de geheime dienst van een bondgenoot.

Vanaf het ogenblik dat de BOAC Stratocruiser naar de International Air Terminal op Idlewild taxiede werd James Bond als een vorst behandeld.

Toen hij met de andere passagiers het vliegtuig verliet, had hij zich neergelegd bij de beruchte beproefing van de gezondheidsimmigratie- en douanemachinerie van de Verenigde Staten. Minstens een uur, dacht hij, in de oververwarmde, saai-groene kamers, waar het rook naar de lucht van verleden jaar, verzuurd zweet, schuldgevoelens en de angst die rond alle grenzen hangt. De angst voor die gesloten deuren met PRIVÉ erop, die de secure mannen aan het oog onttrekken, de dossiers, de telexapparaten die dringend ratelen naar Washington, naar het Narcoticabureau, de Contraspionage, het ministerie van Financiën en de FBI. Terwijl hij in de koude januariwind over het betonplateau liep, zag hij zijn eigen naam door de molen gaan: BOND, JAMES, BRITS DIPLOMATIEK PASPOORT 0094567, de korte wachttijd en de antwoorden, die op de verschillende apparaten binnenkwamen: NEGATIEF, NEGATIEF, NEGATIEF. En dan, van de FBI: POSITIEF, WACHT CONTROLE AF. Er zouden op

het FBI-circuit wat haastige contacten zijn met de CIA en dan FBI AAN IDLEWILD: BOND OKE OKE en de onverstoorbare ambtenaar die hem hielp, zou hem zijn paspoort teruggeven met een: ‘Een prettig verblijf hier, meneer Bond.’

Bond haalde zijn schouders op en volgde de andere passagiers door de draadafzetting naar de deur met GEZONDHEIDSDIENST VS erop.

In zijn geval was het enkel een vervelende formaliteit, natuurlijk, maar hij had een hekel aan de gedachte dat zijn dossier in het bezit was van welke vreemde mogendheid dan ook. Anonimiteit was het voornaamste werktuig in zijn beroep. Zelfs het kleinste stukje van zijn werkelijke identiteit dat ergens in een dossier terecht kwam verminderde zijn waarde en vormde uiteindelijk een bedreiging voor zijn leven. Hier in Amerika, waar ze alles van hem wisten, voelde hij zich als een inboorling wiens schaduw door de medicijnman gestolen is. Een essentieel deel van hemzelf was verpand, in de handen van anderen. Vrienden natuurlijk, in dit geval, maar toch...

‘Meneer Bond?’

Een vriendelijk uitzijnde, onopvallende man in burger was naar voren gestapt uit de schaduw van het gebouw van de gezondheidsdienst.

‘Ik heet Halloran. Prettig kennis te maken!’

Ze gaven elkaar een hand.

‘Ik hoop dat u een prettige reis hebt gehad. Komt u met mij mee?’

Hij wendde zich tot de agent van de luchthavenpolitie, die bij de deur op wacht stond.

‘In orde, brigadier.’

‘In orde, meneer Halloran. Tot ziens.’

De andere passagiers waren doorgelopen naar binnen. Halloran liep naar links, bij het gebouw vandaan. Een andere politieman hield een kleine deur open in het hoge hek dat om de luchthaven heen liep.

‘Dag, meneer Halloran.’

‘Dag, agent. Bedankt.’

Vlak buiten het hek stond een zwarte Buick met rustig zoevende motor klaar. Zij stapten in. De twee lichte koffers van Bond stonden voorin, naast de chauffeur. Bond kon zich niet voorstellen hoe ze zo vlug tevoorschijn gehaald waren uit de berg bagage van de passagiers, die hij nog maar een paar minuten eerder op een wagentje naar de douane had zien rijden.

‘Goed, Grady. Rijden maar.’

Bond liet zich luxueus achterover zakken terwijl de grote limousine vooruit schoot en snel en soepel naar de hoogste versnelling schakelde.

Hij wendde zich tot Halloran.

‘Nou, dit is in elk geval een van de roodste lopers die ik ooit gezien heb. Ik dacht dat het me minstens een uur zou kosten om door de immigratiecontrole te komen. Wie heeft dat geregeld? Ik ben niet gewend om als een vip behandeld te worden. In elk geval bedankt voor uw aandeel in dit alles.’

‘Heel graag gedaan, meneer Bond.’ Halloran glimlachte en bood hem een sigaret aan uit een pakje Lucky Strike. ‘We willen dat u het hier naar uw zin hebt. Als u iets wilt, u zegt het maar en u krijgt het. U hebt goede vrienden in Washington. Zelf weet ik niet waarom u hier bent, maar er schijnt de autoriteiten veel aan gelegen te zijn dat u als een bevoorrechte gast van de regering behandeld wordt. Het is mijn taak ervoor te zorgen dat u zo vlug en gemakkelijk mogelijk in uw hotel komt en dan draag

ik het over en ga ik ervandoor. Mag ik uw paspoort misschien even hebben?’

Bond gaf het hem. Halloran deed een aktetas op de zitplaats naast hem open en haalde er een zwaar metalen stempel uit. Hij sloeg de bladzijden van Bonds paspoort om tot hij bij het visum voor de Verenigde Staten kwam, stempelde het, krabbelde zijn handtekening door de donkerblauwe cirkel van het vignet van het departement van Justitie en gaf het hem terug. Daarna haalde hij zijn portefeuille tevoorschijn en haalde er een dikke, witte envelop uit, die hij aan Bond gaf.

‘Daar zit duizend dollar in, meneer Bond.’ Hij stak zijn hand op toen Bond iets wilde zeggen. ‘En het is communistisch geld dat we te pakken gekregen hebben bij dat geval Schmidt-Kinaski. We gebruiken het nu tegen hen en we verzoeken u mee te werken en het naar eigen inzicht te besteden voor uw huidige opdracht. Er is mij te verstaan gegeven dat het als zeer onvriendelijk beschouwd zal worden als u dat afslaat. We zullen er gewoon niets meer over zeggen en,’ vervolgde hij, toen Bond weifelend met de envelop in zijn hand bleef zitten, ‘ik moet ook zeggen dat uw eigen chef het goedvindt dat wij door u van het geld afkomen.’

Bond keek hem onderzoekend aan en grinnikte. Hij borg de envelop weg in zijn portefeuille.

‘Oké,’ zei hij. ‘En bedankt. Ik zal het daar uitgeven waar het ze het meest schaadt. Ik ben blij dat ik een beetje werkkapitaal heb. En het is zeker leuk om te weten dat het ons door onze tegenstanders verschaft is.’

‘Prachtig,’ zei Halloran, ‘en als u het niet erg vindt zal ik nu even mijn aantekeningen opschrijven voor het rapport dat ik uit zal moeten brengen. Ik moet eraan denken dat er een be-

dankbrief naar de Immigratiedienst en de douane enzovoort gaat voor hun medewerking. Dat doen we altijd.’

‘Ga uw gang,’ zei Bond. Hij was blij dat hij niets meer hoefde te zeggen en naar buiten kon kijken. Het was voor het eerst sinds de oorlog dat hij iets van Amerika te zien kreeg. Het was geen tijdverspilling om het Amerikaanse idioom weer op te pakken: de advertenties, de nieuwe automodellen en de prijs van tweedehandswagens bij de handelaars in gebruikte auto’s; het prikkelende van de uitheemse verkeersborden: ZACHTE BERMEN, SCHERPE BOCHTEN, WEGVERSMALLING VERDEROP, GLAD BIJ NAT WEER; de rijstijl; het aantal vrouwen aan het stuur, met hun manvolk gedwee naast hen; de mannenkleding; de manier waarop de vrouwen hun haar droegen; de waarschuwingen van de Bescherming Bevolking: IN GEVAL VAN EEN VIJANDELIJKE AANVAL – NIET STOPPEN – MAAK DE BRUG VRIJ; het dichte woud van televisieantennes en de invloed van de televisie op reclameborden en in etalages; zo nu en dan een helikopter; de oproepen aan het publiek van kanker- en poliofondsen: DE OPMARS VAN DE DUBBELTJES; al die kleine, vluchtige indrukken, die in zijn vak even belangrijk waren als beschadigde boomschors en verborgen twijgen voor de pelsjager in de wildernis.

De chauffeur nam de Triboroughbrug en ze zweefden over de adembenemende overspanning tot in het hart van de bovenstad van Manhattan. Het prachtige panorama van New York kwam snel op hen af tot ze beneden waren, tussen de toeterende, krioe-lende, naar benzine stinkende wortels van de betonnen jungle.

Bond wendde zich tot zijn metgezel.

‘Het spijt me dat ik het zeggen moet,’ zei hij, ‘maar dit moet het vetste atoombomdoelwit zijn op het hele oppervlak van deze aardbol.’

‘Niets wat het erbij halen kan,’ stemde Halloran in. ‘Ik lig er ’s nachts van wakker als ik er aan denk wat er kan gebeuren.’

Zij kwamen tot stilstand voor het beste hotel van New York, het St. Regis-hotel op de hoek van Fifth Avenue en 55th Street. Een sombere man van middelbare leeftijd met een donkerblauwe overjas en zwarte deukhoed kwam achter de portier aan naar voren. Op het trottoir stelde Halloran hem voor.

‘Meneer Bond, dit is kapitein Dexter.’ Hij sprak met respect. ‘Mag ik hem nu aan u overdragen, kapitein?’

‘Zeker, zeker. Even zijn koffers naar boven laten brengen. Kamer 2100. Bovenste verdieping. Ik ga vooruit met meneer Bond en zorg dat hij alles krijgt wat hij nodig heeft.’

Bond draaide zich om om Halloran gedag te zeggen en hem te bedanken. Een ogenblik stond Halloran met zijn rug naar hem toe, terwijl hij iets tegen de portier zei over Bonds bagage. Bond keek langs hem heen over 55th Street. Zijn ogen vernauwden zich. Een zwarte sedan, een Chevrolet, trok plotseling snel op in het drukke verkeer, vlak voor een taxi die hard remde. De chauffeur sloeg met zijn vuist op de claxon en bleef toeteren. De sedan reed gewoon door, ging nog net door het groene licht en reed in noordelijke richting weg via Fifth Avenue.

Het was een staaltje van knap, besluitvaardig autorijden, maar waar Bond van schrok was dat er een zwarte vrouw aan het stuur zat, een knappe zwarte vrouw in een zwart chauffeursuniform en door de achterraut had hij een glimp opgevangen van de enige passagier, een enorm grijszwart gezicht dat zich langzaam naar hem toegedraaid had en hem rechtstreeks aangekeken had, daar was Bond zeker van, terwijl de auto vaart meerderde in de richting van de Avenue.

Bond gaf Halloran een hand. Dexter raakte ongeduldig zijn elleboog aan.

‘We lopen rechtdoor naar binnen en door de hal naar de liften. Een beetje naar rechts door de hal. En zou u uw hoed alstublieft op willen houden, meneer Bond?’

Terwijl Bond achter Dexter aan de stoep op en het hotel in liep bedacht hij dat het bijna zeker te laat was voor deze veiligheidsmaatregelen. Bijna nergens ter wereld vind je een zwarte vrouw die een auto bestuurt. Een zwarte vrouw die als chauffeur optreedt is nog buitengewoner. Nauwelijks voorstelbaar, zelfs in Harlem, maar daar kwam de auto toch beslist vandaan.

En de reusachtige man op de achterbank? Dat grijszwarte gezicht? Mr. Big?

‘Hm,’ zei Bond bij zichzelf terwijl hij achter de slanke rug van kapitein Dexter aan de lift in liep.

De lift minderde vaart voor de eenentwintigste verdieping.

‘We hebben een kleine verrassing voor u achter de hand, meneer Bond,’ zei kapitein Dexter, zonder veel enthousiasme, dacht Bond.

Ze liepen de gang door naar de kamer op de hoek.

De wind zuchtte achter de gangramen en Bond kon een vluchtige blik werpen op de daken van andere wolkenkrabbers en daarachter de toppen van de bomen in Central Park. Hij voelde zich afgesneden van de begane grond en een ogenblik kwam zijn hart in de greep van een vreemd gevoel van eenzaamheid en lege ruimte.

Dexter ontsloot de deur van kamer 2100 en sloot hem achter hen. Zij waren in een kleine, verlichte hal. Ze legden hun hoed en jas op een stoel en Dexter opende de deur voor hen en hield hem open zodat Bond erdoor kon gaan.

Hij wandelde een gezellige zitkamer binnen, ingericht in Third Avenue 'empire'-stijl – gemakkelijke stoelen en een brede sofa van zachtgele zijde, een redelijke imitatie van een Aubusson op de vloer, zachtgrijze muren en plafond, een Frans buffet met gebogen front met flessen en glazen en een verzilverd ijsemmertje, een breed raam, waardoor de winterzon naar binnen stroomde uit een hemel, zo helder als in Zwitserland. De centrale verwarming was net dragelijk.

De tussendeur naar de slaapkamer ging open.

'Ik was de bloemen aan het schikken bij je bed. Onderdeel van de beroemde "Service met een glimlach" van de CIA.' De lange, magere jongeman kwam met een brede grijns naar voren, met uitgestrekte handen, naar de plaats waar Bond als aan de grond genageld stond van verbazing.

'Felix Leiter! Wat doe jij hier in vredesnaam?' Bond greep de harde hand en drukte die hartelijk. 'En wat doe je trouwens in mijn slaapkamer, verdomme? Jee, wat ben ik blij dat ik jou zie. Waarom ben je niet in Parijs? Je gaat me toch niet vertellen dat ze jou voor deze klus ingezet hebben?'

Leiter bekeek de Engelsman vol genegenheid.

'Net wat je zegt. Dat hebben ze nou precies wel gedaan. Dit is nog eens een verzetje! Voor mij, tenminste. De CIA vond dat wij het samen prima gedaan hadden bij de Casino-klus, dus haalden ze me weg bij de lui van de Verenigde Inlichtingendiensten in Parijs, haalden me door de molen in Washington en hier ben ik. Ik ben een soort verbindingsman tussen de CIA en onze vrienden van de FBI.'

Hij wuifde in de richting van kapitein Dexter, die deze onzakenlijke uitbundigheid zonder enthousiasme stond aan te zien. 'Het is natuurlijk hun zaak, het Amerikaanse gedeelte ervan tenmin-

ste, maar zoals je weet zitten er een paar grote, overzeese haken en ogen aan, daarom hebben we er een gezamenlijke onderneming van gemaakt. Nu ben jij hier om voor de Britten het Jamaicaanse gedeelte af te handelen en de groep is compleet. Wat vind jij ervan? Ga zitten, dan drinken we wat. Ik heb de lunch al besteld meteen toen ik hoorde dat je beneden was en die zal wel onderweg zijn.' Hij liep naar het buffet en begon een martini te mixen.

'Nee toch, meen je dat nou?' zei Bond. 'Geen woord heeft M me erover verteld, die ouwe schooier. Hij geeft je de feiten en meer niet. Goed nieuws zal hij je nooit vertellen. Hij zal wel vinden dat het je beslissing zou kunnen beïnvloeden om een zaak wel of niet aan te nemen. Enfin, het is geweldig.'

Plotseling voelde Bond het zwijgen van kapitein Dexter. Hij wendde zich tot hem.

'Ik vind het prettig hier onder uw bevel te staan, kapitein,' zei hij tactvol. 'Als ik het goed begrijp, valt de zaak vrij netjes in twee stukken uiteen. Het ene stuk ligt helemaal op Amerikaans grondgebied. Dat is natuurlijk uw bevoegdheid. Verder ziet het er naar uit dat we het tot in het Caraïbische gebied zullen moeten uitzoeken. Jamaica. En ik heb gehoord dat ik het buiten de Amerikaanse territoriale wateren over moet nemen. Voor zover het uw regering betreft zal Felix hier de twee stukken coördineren. Zolang ik hier ben zal ik via de CIA aan Londen rapporteren en als ik doorga naar het Caraïbische gebied direct aan Londen, waarbij ik de CIA op de hoogte zal houden. Had u dat ook in gedachten?'

Dexter glimlachte flauwtjes. 'Dat is het wel ongeveer, meneer Bond. Van meneer Hoover moet ik zeggen dat hij erg blij is u hier te hebben. Als onze gast,' voegde hij eraan toe. 'Natuurlijk hebben wij geen enkele bemoeienis met het Britse gedeelte van de zaak en we zijn erg blij dat de CIA dat met u en uw mensen in

Londen af zal handelen. Alles zal prima lopen, denk ik. Op ons succes,' en hij hief de cocktail die Leiter hem gegeven had.

Ze dronken de koude sterke borrel met waardering, Leiter met een licht spottende uitdrukking op zijn havikachtige gezicht.

Er werd op de deur geklopt. Leiter deed hem open en liet de piccolo binnen met Bonds koffers. Hij werd gevolgd door twee kelners die wagentjes voortduwden beladen met dekschalen, bestek en sneeuw wit linnen, waarmee zij vervolgens een opklapbare tafel gingen dekken.

'Krab met tartaarsaus, hamburgers, niet helemaal doorbakken, van de houtskoolgrill, gebakken aardappeltjes, broccoli, gemengde salade met duizend-eilandensaus, roomijs met gesmolten karamel en de beste Liebfraumilch die je in Amerika kunt krijgen. Goed?'

'Ja, prima,' zei Bond, die in gedachten een voorbehoud maakte voor de gesmolten karamel.

Ze gingen zitten en aten gestadig de ene verrukkelijke gang na de andere, een zeldzaam staaltje van Amerikaanse kookkunst op zijn best.

Ze zeiden weinig en pas toen de koffie gebracht en de tafel afgeruimd was, nam kapitein Dexter de dure sigaar uit zijn mond en schraapte vastbesloten zijn keel.

'Meneer Bond,' zei hij, 'misschien wilt u ons nu wel vertellen wat u over deze zaak weet.'

Bond ritste met de nagel van zijn duim een pakje King Size Chesterfields open en terwijl hij ontspannen tegen de rugleuning van zijn gemakkelijke stoel in deze warme, luxueuze kamer ging zitten, ging hij in gedachten twee weken terug, naar de bitterkoude dag begin januari, toen hij de deur van zijn flat in Chelsea uitgestapt was, het sombere schemerlicht van een Londense mist in.

2 ONDERHOUD MET M

De grijze Bentley cabriolet, de 1933 4,5 liter met de Amherst-Villiers startmotor, was een paar minuten eerder voorgereden uit de garage waar hij hem had staan en de motor was direct aangeslagen toen hij de automatische starter indrukte. Hij had de beide mistlampen aangedaan en was behendig door King's Road en daarna via Sloane Street naar Hyde Park gereden.

De chef van de staf van M had om middernacht opgebeld om te zeggen dat M Bond de volgende morgen om negen uur spreken wilde. 'Wel een beetje vroeg,' had hij verontschuldigend gezegd, 'maar het schijnt dat hij een beetje actie wil. Hij piekert er al weken over. Ik denk dat hij eindelijk een besluit genomen heeft.'

'Zou u me over de telefoon al een aanwijzing kunnen geven?'

'A van Appel en C van Charlie,' zei de chef van de staf en hij beëindigde het gesprek.

Dat betekende dat het geval de stations A en C betrof, de afdelingen van de Geheime Dienst die zich respectievelijk met de Verenigde Staten en het Caraïbische gebied bezighielden. Bond had in de oorlog een tijdlang onder station A gewerkt, maar van C en de problemen, daar wist hij weinig van.

Terwijl hij langs de trottoirband traag voortreed door Hyde Park, waarbij het langzame getrommel van zijn 5 centimeter-uitlaat hem gezelschap hield, voelde hij zich opgewonden bij het vooruitzicht van zijn onderhoud met M, die merkwaardige man, die destijds al hoofd van de Geheime Dienst was en het nog is. Sinds het eind van de zomer had hij niet meer in die

koude, schrandere ogen gekeken. Bij die gelegenheid was M in zijn sas geweest.

‘Neem maar eens een poosje verlof,’ had hij gezegd. ‘Een hele tijd verlof. En laat dan een stuk nieuwe huid over de rug van die hand transplanteren. “Q” zal je doorsturen naar de beste man en een datum afspreken. We kunnen je niet rond laten lopen met dat vervloekte Russische handelsmerk erin. Ik zal kijken of ik een goed doelwit voor je kan vinden als ze je opgeknapt hebben. Succes.’

De hand was in orde gemaakt, pijnloos maar langzaam. De dunne littekens, de ene Russische letter die SCH voorstelt, de eerste letter van ‘Spion’, waren weggewerkt en terwijl Bond dacht aan de man met de stiletto, die ze erin gekerfd had, klemde hij zijn handen vast om het stuur.

Wat gebeurde er met de schitterende organisatie, waarvan de man met het mes een agent geweest was, het sovjetorgaan der wraak, SMERSH, de afkorting van *Smyert Spionam*, Dood aan de spionnen? Was het nog even machtig, nog even doeltreffend? Wie had er de macht nu Beria weg was? Na de grote gokaffaire, waarin hij betrokken geweest was in Royale-les-Eaux, had Bond gezworen het hun betaald te zetten. Hij had zoiets tegen M gezegd bij dat laatste onderhoud. Moest dit onderhoud met M hem op het spoor van zijn wraakoefening zetten?

Bonds ogen vernauwden zich terwijl hij in de duisternis van Regent’s Park tuurde en in het vage licht van het dashboard was zijn gezicht wreed en hard.

Hij kwam tot stilstand op het terrein met de autoboxen achter het grimmige, hoge gebouw, droeg zijn wagen over aan een van de chauffeurs in burger van het depot en liep om naar de hoofdingang. Hij nam de lift naar de bovenste verdieping en

liep over de dikke loper van de gang die hij zo goed kende, naar de deur naast die van M. De chef van de staf zat op hem te wachten en sprak meteen over de intercom met M.

‘007 is er, meneer.’

‘Laat hem binnenkomen.’

De begeerlijke juffrouw Grijpstuiver, de almachtige privé-secretaresse van M, glimlachte bemoedigend naar hem en hij liep door de dubbele deuren. Meteen ging het groene licht aan, hoog aan de muur in de kamer die hij verlaten had. Zolang het brandde mocht M niet gestoord worden.

Een leeslamp met een groene, glazen kap scheen op het roodleren bovenblad van het brede bureau. De rest van de kamer werd verduisterd door de mist achter de ramen.

‘Goedemorgen, 007. Laat me je hand eens zien. Niet slecht gedaan. Waar hebben ze de huid weggehaald?’

‘Het bovengedeelte van mijn onderarm, meneer.’

‘Hm. Het haar zal een beetje verder groeien. Niet glad ook. Maar ja. Niets aan te doen. Het ziet er voorlopig goed uit. Ga zitten.’

Bond liep om naar de ene stoel die aan de andere kant van het bureau tegenover M stond. De grijze ogen keken naar hem, door hem heen.

‘Flink uitgerust?’

‘Ja, meneer, dank u.’

‘Heb je er ooit zo een gezien?’ M haalde plotseling iets uit zijn vestzak. Hij gooide het in Bonds richting. Het viel met een zacht getinkel op het rode leer van het bureau en bleef daar liggen, warm glanzend, een geslagen gouden munt van tweeënhalve centimeter doorsnee.

Bond pakte hem op, draaide hem om, woog hem op zijn hand.